

Oulun Wiikko-Sanomia

N:o 21 – 27.5.1876

Suomalaiset Amerikassa. *)

*) Kirjoitt. A. Leinonen Amerikassa.

Suomalainen ei ole ikinä ollut halukas jättämään isänmaatansa, mutta kuitenkin ovat he muinen perustaneet siirtokunnan Delawaren ihanolla rannoilla Pohjois-Amerikassa. He ovat tunkeutuneet Wermlannin metsiin Ruotsissa, kansoitaneet Ruijan tunturit aina Jäämereen saakka ja jopa ovat wiskanneet kourallisen siirtokunnan alkua Amuriwirran rannoillekin Asiaan. Melkein kokonansa pohjoista kohden on tällä vuosisadalalla ollut Suomalaisten ulosmuutto, mutta noin viisitoista vuotta takaperin se alkoi jo kääntyä länteen, noille kuuluisille Amerikan aroille. Jo sukupuuttoon oliwat ensimmäisen siirtokuntamme jäljet Delawaren rannoilla haihtuneet, kuin Suomalaisen mieleen taasen sattui etsiä uutta kotia Amerikassa. Painawimpana syynä tähän säännökseen oli epäilemättä aina suurempi joukko Ruijan rannikoille tulwalewia Suomalaisia ja siellä samaa mukaa huononewat elinkeinot. Aiwan vaikuttamatta eiwät liene myöskään olleet nuot tunnetut hengelliset liikunnot Pohjanmaalla. Noin 1860-wuoden paikoilla uskalsi ensiksi kymmenkunta henkeä Wesisaaresta tuolle siihen aikaan aiwan tuntemattomalle matkalle Atlantin meren taakse. Ajat oliwat silloin Amerikassa paremmat kuin nyt ja vähässä ajassa muutamat näistä maanmiehistämme haaliwatkin sen werran rahoja säästöön, että woiwat ottaa maata Minnesotassa. Wesi, tuo Suomalaisen silmälle niin rakas esine, taisi ohjata heidät Cokatojärwen rannoille. Paikka oli silloin melkein autio ja läpitse pääsemätön metsä, peitetty ijänikuisilla tammilla, jalawilla ja sokuri-waahteroilla. Useasti nämät ensimmäiset asukkaat saivat kantaa jauhosäkkiä seljässänsä wiisikin Suomen peninkulmaa, teitä kun ei ollut olemassakaan. Jauhosäkistä maksettiin silloin noin 75 m.; nyt saadaan sama määrä wiidellä markalla. Uudistöllin alkaminen etäälle teistä ja ihmisasunnoista kysyy lujaa tahtoa ja yrittäwäisyyttä, mutta olisihan siinä taasen tunnettu Suomalaisen lujuus taistelemassa wastuksia ja jylhää luontoa vastaan. Ilma-ala ja hedelmällisyys, ehkä eiwät Minnesotassa kehuttawinta laatua, oliwat noille entisille Ruijan kalalokeille aiwan outoa ja ihasuttawaa. Kuinkapa olisiwat he woineet olla kir-

Suomalaiset Amerikassa. *)

Suomalainen ei ole ikinä ollut halukas jättämään isänmaatansa, mutta kuitenkin ovat he muinen perustaneet siirtokunnan Delawaren ihanolla rannoilla Pohjois-Amerikassa. He ovat tunkeutuneet Wermlannin metsiin Ruotsissa, kansoitaneet Ruijan tunturit aina Jäämereen saakka ja jopa ovat wiskanneet kourallisen siirtokunnan alkua Amuriwirran rannoillekin Asiaan. Melkein kokonansa pohjoista kohden on tällä vuosisadalalla ollut Suomalaisten ulosmuutto, mutta noin viisitoista vuotta takaperin se alkoi jo kääntyä länteen, noille kuuluisille Amerikan aroille. Jo sukupuuttoon oliwat ensimmäisen siirtokuntamme jäljet Delawaren rannoilla haihtuneet, kuin Suomalaisen mieleen taasen sattui etsiä uutta kotia Amerikassa. Painawimpana syynä tähän säännökseen oli epäilemättä aina suurempi joukko Ruijan rannikoille tulwalewia Suomalaisia ja siellä samaa mukaa huononewat elinkeinot. Aiwan vaikuttamatta eiwät liene myöskään olleet nuot tunnetut hengelliset liikunnot Pohjanmaalla. Noin 1860-wuoden paikoilla uskalsi ensiksi kymmenkunta henkeä Wesisaaresta tuolle siihen aikaan aiwan tuntemattomalle matkalle Atlantin meren taakse. Ajat oliwat silloin Amerikassa paremmat kuin nyt ja vähässä ajassa muutamat näistä maanmiehistämme haaliwatkin sen werran rahoja säästöön, että woiwat ottaa maata Minnesotassa. Wesi, tuo Suomalaisen silmälle niin rakas esine, taisi ohjata heidät Cokatojärwen rannoille. Paikka oli silloin melkein autio ja läpitse pääsemätön metsä, peitetty ijänikuisilla tammilla, jalawilla ja sokuri-waah-

jeissä kuwailematta – usein ehkä liiankin loistawilla wäreillä – uutta onneansa Ruijan rannikoilla wärisewille heimolaisillensa.

Ennen pitkää heräsikin ulosmuuton halu ensiksi Ruijan Suomalaisissa ja sieltä Oulun lääninkin pohjoisosiin siihen määrään, etteiwät nuot samaan aikaan tehdyt kullan löydötkään Lapissa woineet sitä estää. Noista ajoista saakka on Suomalaisia wirtaellut Amerikkaan, mutta kaikkian enimmäin kuitenkin wiimeisinä wiitenä wuotena. – Parempi onni näytti suosiwankin tätä maanmiestemme ensimmäistä yritystä kuin mitä heidän kokemattomain sopi toiwoakaan; sillä he sattuiwat seutuun joka on suotuisimpia Minnesotassa ja ainoastansa noin 60 engl. peninkulmaa länsipohjoiseen waltion pääkaupungista. Josko pellon teko synkkään metsään olikin waiwaloinen, niin maanlaatu oli sen siaan niin erinomainen, jommoista harwoin tawataan. Tämä seutu on täynnä joko pienoisia ruoho aawikoita, taikka märkiä, heinäwiä noroja, joten walmis niitty oli melkein

jokaisella omalla maallansa. Tämä oli myös otollisin aikakin, sillä nämät ensimmäiset asukkaat saivat maansa suorastansa waltiolta melkein ilmaiseksi. Pari vuotta oliwat Suomalaiset taistelleet tässä paikassa puutteiden ja wastuksien kanssa, kuin rautatie ("S:t Paul & Pasific") walmistui seudun läpitse. Suomalaisten uudistalot owat Cokatojärven itäpäässä ja pysähdyspaikka rakennettiin järwen länsi-kulmaan (noin 5 wirstan päähän), johonka kohta kohosiwat kaupapuodit, pajat y.m. tarpeelliset laitokset. Erään puron suuhun, järwen etelä-rannalle, rakensi eräs Amerikalainen sahan ja myllyn, jolloinka ei enää wiikkokausia tarwinnut erämaita pussi seljässä samota jauhojen perillä. Ennen pitkää oliwat Suomalaiset piiritetyt ylt`ympäriinsä naapureilta, Ruotsalaisilta ja Norjalaisilta; mutta heidän lähimmät naapurinsa oliwat omia kansalaisia ja niiden luku karttui wuosi wuodelta. Nyt on jo Cokatossa wiisikuudetta taloa pelkkiä Suomalaisia. Huoneet owat raketut niin paljon kotimaan tapaan kuin suinkin ja monella on saunakin, jota ei missään muualla tällä maailman kulmalla nähdä. Enemmistö Owat wähawaraisia. Etewin maanviljelijä sai 700 karpioa, sitä likin 500, mutta useimmat waan sata karpioa wehnää wiime wuoden sadoksi. Härjillä tuskin wiitsitään enää ajaa. Hewonen on jo melkein kaikilla ja moni on jo jättänyt alkuperäisen pölkkyhuoneensakin kylmille ja rakentanut suurten akkunain kanssa uudemman ja komeamman. Pysähdys-paikkaan on jo kohonnut kokonainen kaupunki, jossa waihdetaan maantuotteilla kaikki elämän mukawaisuudet. Sopus on kaikkien kansallisuuksien wälillä kiitettävän hywä, mutta etenkin Suomalaisten ja Amerikalaisen wälillä wallitsee lämmin ystäwyys. Ensi aikoina oli seutu erinomaisen rikas metsän riistasta ja metsästys on wieläkin näillä tienoilla yhtä paljon hyödyllinen kuin huwittawakin. Järwi on jokseenkin kalainen ja useasti sen pinnalla on hiriwikin, jolla ei ollut aikaa järwen ympäri kiertää, joutunut uudisasukkaan saaliiksi. Muutoin on seutu wieläkin jyhlä metsäkylä, niin ettei lähintä naapuriakaan wielä metsän takaa nähdä, waikka sen tuttu kotimaan puhe sieltä kuuluu. Mutta se on etenkin tuo kirkas synkän metsän sisässä wälkkywä Cokatojärwi, jonka pintaan ikiwanhat tammet peilailewat, joka tekee tämän paikan niin wiehättäväksi, niin kotimaan tapaiseksi, että ainoastansa täällä woipi koditon kulkia hetkiseksi unhottaa kotimaan kaipauksensa.

(Jatket.)

Oulun Wiikko-Sanomia

N:o 22 – 3.6.1876

Suomalaiset Amerikassa.

(Lisää wiime lehteen.)

Suomalaisten sekaan on täällä myöskin asettunut joukko Wermlannin metsistä muuttaneita heimo-laisiamme, jotka owat erinomaisen ystäwällistä ja wiehättävää wäkeä. He näyttäwät hiukkasen ujustelewan haastella suomea Ruotsalaisten kuullen, mutta Suomalaisten seassa nähdään selkeästi, että suomi on wieläkin heille rakkahin kieli. Se on meille jokseenkin oudostuttawaa, että nämät ihmiset, jotka eiwät itsekään tiedä mihinkä aikaan heidän esi-isänsä Wermlannin metsiin muuttiwat, haastelewat wieläkin Sawon kieltä niin alkuperäisellä warmuudella, että se pettäisi tottuneimmankin korwan, jos eiwät joskus nuot muutamat ruotsin-kielestä sekaantuneet sanat, esim. "Minulla on flägtoja" (lukulaisia). "Kuka siellä prediikkoo?" (saarnaa) pistäisi esiin. Alkuperäinen nimi heillä pysyy muistossa polwesta polween, ehkä sen on jo ammoiden täytyntä antaa sijaa käytännössä jollekin ruotsalaiselle Lindille taikka Lundille. Näiden joukossa löytyy monta ikäihmistä, jotka muistelewat wieläkin Gottlundia ja säilyttäwät hänen nimensä rakkaassa muistossa. Kaikkien kansallisuuksien joukossa löytyy semmoisia miehiä, joita wiehättää enemmän takasalojen synkeä yksitoikkoisuus ja metsän petojen leikki kuin siwistyneen elämän menot. Samaan aikaan kuin Cokaton siirtokunta sai alkunsa, tunkeutui muutamia rohkeita suomalaisia metsästäjiä toista sataa engl. peninkulmaa kauemmaksi maan sydämeen, jossa tuskin yhdenkään uudisasukkaan kirwes oli wielä kuulu kolkkiwan. Nämät autiotienoot oliwat niin rikkaat metsän riistasta, että jo ensi talwena eräs noista metsäläisistä möi 600 dollarin arwon lintuja ja otusten nahkoja. Tieto tästä saaliista houkutti sinne pian joukon muitakin koettamaan onneansa. Erämaa oli silloin wielä melkein kokonansa Indianein wallassa ja niiden kanssa saivat maanmiehemme monta kowaakin kokea. Mutta paikka kuin oli monen mielestä wieläkin edullisempi uudisasutukselle kuin Cokatossa, niin ennen pitkää alkoiwat Suomalaiset ryhtyä maanwiljelykseenkin, ja paniwat alkuun Douglas countissa sen uudispaikan, joka täällä tunnetaan heidän kesken Holmes Cityn siirtokunnan nimellä, ollen lähinnä sen nimistä kaupunkia. Kirjoittajalla ei ole tarkkaa tietoa mihin-

kä määrään tämä siirtokunta nyt on jo kaswanut, mutta sen woinen sanoa, että nämät seudut owat suotuisimpia Minnesotassa ja tällä siirtokunnalla toiwon olewan luotettawamman tulewaisuuden kuin ehkä yhdelläkään muulla. Ei ole etenkin tämmöisissä asioissa hywä tekeytyä profetaksi, mutta moninaiset suhteet wiittaawat sinne päin, että jos Suomikin milloin aikoi luoda järjestettyjä siirtokuntia Amerikassa, niin näillä tienoilla olisi paikka, johon ”Uusi Suomi”woitaisiin perustaa.

(Jatket.)

Oulun Viikko-Sanomia

N:o 24 – 17.6.1876

Suomalaiset Amerikassa.

(Lisää 22 n:roon.)

Fort Ridgelv'n tienoilla, Renwille countissa, löytyy myöskin suomalaisen siirtokunnan alku, joka ansaitsee mainita. Ensimmäiset asukkaat oliwat täälläkin metsästäjiä ja asettuiwat tänne melkein samaan aikaan kuin wiimemainittuun paikkaankin. Tämä siirtokunta on Minnesota wirran warrella, noin 100 engl. peninkulmaa länsi-etelään waltion pääkaupungista. Nämät tienoot owat melkeen puuttomia lakeuksia, mutta maan laatu on oiwallinen, pellon teko huokea ja laidunta lämmältä. Rautatie (S:t Peter) on esitetty kulkemaan paikan ohitse. Täällä on wasta maata kolmellatoista suomalaisella ja heidän koko lukumääränsä on 80 hengen paikoilla. Näillä uudisasukkailla on jo kullakin melkoinen määrä maata wiljelyksessä ja elukoita sama määrä kuin aikataloilla Suomessa. Wasta wiime aikoina on tämä paikka alkanut herrättää yleisemmin Suomalaisten huomiota. Wiime joulun aikaan käwiwät siellä lähettiläät Cokatos-ta, joilla oli päämaalina käännyttää asukkaita uskoonsa ja samalla tarkastella mitä etuja täällä uudisasukkaalle löytyisi. Käännytys-työn ei sanota kehuttawasti onnistuneen, mutta paikka miellytti lähettiläitä ja he wakuuttiwät asukkaille ennen pitkää monta uutta suomalaista naapuria. Näillä tienoilla on wanhoja siirtokuntia ja kansa on suurimaksi osaksi Saksalaisia ja Skandinawian maista muuttanutta wäkeä. Useimmat näistä Suomalaisista owat Ruijasta muuttaneita. He ymmärtäwät Norjan kieltä ja joka sunnuntai he kokoontuwat Norjalaisten kanssa yhteen Jumalan palvelukseen.

Amerikan karttaa katsellessamme me huomaamme pian sen niemimaan, jossa Superior järwen etelä-rannoille ulottuu etimmäs pohjoista kohden. Seutu kuuluu Michiganin waltioon ja näillä tienoilla löytywät ehkä maailman rikkaimmat kupari-kaiwannot. Tämä seutu on ollut ja on wieläkin suomalaisen uudisasutuksen keskus- ja pää-paikka Amerikassa. Seutu, josta tuo arwamatoin kuparin rikkaus on kätkettynä, on oikeastansa awara, tasainen saari-maa. Tällä saarekkeella löytyy kaksikymmentä kupari-pruukia, joidenka jokaisen ympärille on kohonnut wähäinen kaupunki. Calumetin pruuki on kaikista mahtawin ja pidetäänkin paikan keskustana. Kupari on muutamissa paikoissa hywinkin lähellä maan pintaa, mutta rikkaimmat suonet tawataan aina noin 300-400 syllän sywydestä maan sisässä. Se on tawallisesti niin lujasti kiween kiinitetty, ettei woida, ettei woida muutoin eroittaa kuin maasuunissa sulattamalla. Muutamissa paikoissa kupari taas löydetään ihan pelkkänä sywässä maan alla. Se on ikään kuin walettu kallion halkeimiin niin suuriin harkkoihin ettei woida niitä särkemättä koneenkaan awulla liikutella. Kuparin kaiwanto on kowaa ja waarallistakin työtä. Etenkin ensimmäinen käynti sywällä maan alla on monellekin niin kamalaa, etteiwät sinne enää toista kertaa yritäkään. Suomalaisia asuu kaikissa näissä pruukeissa, mutta enemmän Calumetissa, jossa niitä löytyy sama määrä kuin kaikkia muita kansallisuuksia yhteensä. Suomalaisia alkoi tänne asettua jo samaan aikaan kuin heidän ulosmuuttonsa alkoi Amerikkaan, mutta useimmat owat muuttaneet wiimeksi kulu-neina wiitenä wuotena. Nyt heidän lukumääränsä ei enää näissä pruukeissa warmuudella tunnetaakaan, mutta heitä arwellaan olewan melkoisen kolmatta tuhatta henkeä. Josko heidän työnsä onkin raskasta, waarallista ja orjallistakin, niin palkat owat täällä pysyneet parempana kuin monessa muussa ammatissa ja työmiehet eläwät ja elättäwät perheensä paremmin kuin alkawa uudistalinen woipikaan. Silläpä waan harwat owat oiwaltaneetkin sen oikean suunnan, että rahoja ansaittuansa muuttaa edullisimpiin tienoihin, ottaa maata muiden Suomalaisten asuinpaikoilla ja raiwata itsellensä huoletoin tulewaisuus. Nämä tienoot owat kolkoimpia perukoita Pohjois-Amerikassa, jossa eiwät mitkään suhteet ole otolliset maanwiljelykselle. Waikka tämä seutu pm Etelä-Saksan korkeus-asteella, niin talwi on melkein yhtä pitkä, yhtä kylmä ja pyryinen kuin Suomessa. Mutta tämä on kuitenkin Suomalaisten uudisasutukselle

Amerikassa werrattoman tärkeä paikka, sillä täällä on jokaiselle yrittävälle miehelle rahan ansioa, kunnes woipi saada maapalasen haltuunsa. Maanmiehemme owat tämän asian kyllin huomanneet ja etewän, ehkäpä etewimmän sijan owat he täällä anastaneetkin kaikilta muilta kansallisuuksilta. Useimmat Suomalaiset Amerikassa, jotka owat maata ottaneet, owat juuri täällä raiwanneet ensimmäisen aina uudelle elämällensä. Kaikkinaiset olot owat kuitenkin täällä wieraat ja kotimaan kaipaus on pahin haitta maanmiehillämme, mutta useimmat heistä myöntävät olewansa tyytyväiset kotitaloensa wertaellessansa elämäänsä entiseen Ruijan raukoilla rannikoilla. Pysyväistä siirtokuntaa emme woi täällä aatellakaan, niin kauan kuin maanmiestemme koko kohtalo rippuu paljaastansa kuparin kaiwusta keinottelioille.

Näistä kupari-kaiwannoista on joku aika siten muuttanut parikymmentä perhettä ja ottanut waltion maata Superior-järwen länsi-kulmassa, noin 10 wirstaa länsi-puolella Duluthin kaupunkia. Tämä on onnettomin paikka missä Suomalaiset owat osaantuneet maata ottamaan. Maan laatu ja ilma-ala owat mitä tylyintä, eikä mitään työpaikkoja koko tienoilla. Kuusi vuotta sitten asetui samaan seutuun useampia Puolalaisia perheitä, mutta eiwät hekään ole onnistuneet paremmin kuin Suomalaiset. Nämät uudisasukkaat, jotka tuskin muuta kylwöä koettawatkaan kuin potaattia, eläwät suurimmassa puutteessa ja wiheliäisyydessä, melkein toiwotoinna woidaksensa enää koskaan parempata onnea onnea saawuttaa. Olkoon heidän kohtalonsa waroituksena niille, jotka owat lähteneet etsimään uutta kotia Amerikassa, että maan ottaja tarwitsee tarkkaa peräänajamista ja kokeneimpain tuttauwensa neuwoa.

(Jatket.)

Oulun Wiikko-Sanomia

N:o 25 – 23.6.1876

Suomalaiset Amerikassa.

(Lisää wiime lehteen.)

Suomalaistenkin joukosta löytyy semmoisia miehiä, jotka tawoittelewat onneansa takaa ajamalla. Nämät ne owat perustaneet ensimmäiset Suomalaisen uudisasutuksen jäljet Tyynen meren rannoilla. Jo kymmenkunta vuotta sitten asettui

muutamia suomalaisia perheitä Oregonin territoriin, jota silloin kaikkiaalla paratiisiksi huudettiin. Heidän sukunsa sanotaan sielläkin melkoisesti karttuneen, ehkä kirjoittajalla ei ole heistä mitään tarkempata tietoa. Niiden kehutaan siellä ei ainoastansa tulewan hywin aikoihin, mutta olewan wielä heidän joukossansa monta warakastakin. Täältä on jo lewinnyt Suomalaisia Washingtonin territoriinkin pitkin Tyynen meren rannikkoa. Kaliforniassa löytyy enimmäen Suomalaisia tällä maailman kulmalla ja San Fransisco on täällä heidän pääpaikkansa. Noissa suurissa metsissä Kalifornian rannikolla on lukemattomia sahoja, joissa melkein kaikissa löytyy Suomalaisia työmiehiä. Maanwiljelijöinä owat täällä waan muutamamat harwat. Kullan-kaiwua tuskin enää yksityiset wiitsiwät yrittääkään. San Fransiscosta löytyy puolenkymmentä suomalaista rawintolaa, joukko kahwiloita ja pelihuoneita, parhaastansa suomalaisia merimiehiä warten. Nuoria tyttäriäkin on jo tänne karttunut pari tusinaa, joten tanssit saadaan toimeen milloin hywänsä, pökkuroimatta muukalaisia kaunottaria. Palkat owat täällä wieläkin korkeammat kuin missään muualla, mutta samaa mukaa owat kaikkinaiset hinnatkin. Nuot suuret ansiot luiskahtawat nopeasti rawintolan isäntien taskuihin, kuin pojat, metsän yksitoikkoisuuteen kyllästyneinä, tuo-tuostakin tekewät huwimatkan tuohon maailman mainioon huwitusten pesäpaikkaan, ”Friscoon”. Merimiesten elämä on wieläkin hurjempaa, sillä useinkin jo ensi iltana maihin päästyänsä he pelaawat ja tuhlaawat useamman kuun palkan tietämättömiin.

Suomen maasta ja kansasta owat Amerikalaisilla peräti hämävät tiedot ja oudot ajatukset. Bayard Taylor on tietääkseni ainoa Amerikalainen matkustaja, joka on meistä kotimaassansa jotakin kertonut, ehkä hänenkin matka-kertoelmansa owat jo melkein unohduksiin joutuneet. Mutta sen kuitenkin tietää Amerikassa pieninkin lapsi oppi-kirjastansa, että Suomalaiset owat kristityitä, että heidän kylmässä kotimaassansa on peura ihmeellinen eläin ja että he oliwat Delawareen ensimmäiset uudisasukkaat. Meille on jo sekin ilahduttawaa kuin kuulemme Amerikalaisen teroittawan lastensa muistoon, että olemme mekin muutaman perustuskiwen asettaneet rakettaessa hänen mahtawata onneansa. Ainoastansa Michiganin kuparikaiwannoissa owat Suomalaiset niin monilukuisiksi karttuneet, että owat jo herättäneet Amerikalaisen huomiota ja näyttäneet kansallisuonteensa omaisuuksia. Ruijas-

sa on jo ammoin huomattu, että missä ikinä Suomalaisten lukumäärä melkoiseksi karttuu, siellä eiwät kukoista muut aineet heidän rinnallansa. Tähän lienee syynä Suomalaisten tunnettu taipumattomuus wieraaseen kieleen ja tapoihin, mutta wieläkin enemmän heidän itseks, omituinen luonteensa. Tämä itsekkäisyys on Suomalaisille enemmän eduksi kuin tappioksi Ruijassa, mutta Atlantin meren takana on amerikalautuminen wälttämätöin ehto muukalaisen wäestön onnelle ja tulewaisuudelle. Kansallistunteitten kannalta katsoen tämä on luettawa maanmiehillemme kunniaksi, mutta heidän oman etunsa suhteen meidän on muistaminen, että mitä etempänä muukalainen wäestö pysyy wieraalla maalla maan kielestä, tawoista ja muista oloista, yhtä etäällä heidän on pysyminen myöskin sen maan onnesta ja muista eduista. Suomalainen näyttää kaikkiaalla tyyneeltä ja hiljaiselta, joka ei etsi riitaa muukalaisten kanssa, mutta joka ei myöskään ikinä etsi heidän seuraansa, eikä jätä heille pienintäkään solwausta kostamatta.

(Jatket.)

Oulun Wiikko-Sanomia

N:o 27 – 8.7.1876

Suomalaiset Amerikassa.

(Lisää 25 n:roon.)

Amerikalaisille on melkein mahdotonta oppia tuntemaan Suomalaisen luonteen jaloja puolia ja tämä epähuomio synnyttää paljon nurjamielisyyttä heidän wälillänsä. Heiltä ei ole jäänyt huomamatta, että tuon kylmäwerisen miehen tyyneen kuoren alla piilee usein hywinkin raju ja kostonhimoinen luonne, joka hentoo wetää weitsen (Pohjolaisiahan ne owatkin täällä melkein kaikki) pienimmässäkin riidassa, mutta waikeampi on heidän oppia tuntemaan miestä, joka liwertelemättä ja ilman ulkonaista kiiltoa koettaa suorudella ansaita leipänsä. Waikka Suomalaiset ansaitsewat jokapäiwäisen leipänsä paremmin kuin moni muu muukalainen wäestö, niin he eiwät ole osoittaneet kiitettävää intoa nostaa itseänsä omawaraiselle kannalle. Yhtä wähän ylistettävää on heidän raittiutensa ja koko siweellinen elämänsä. Mutta Suomalaisen kyky ja kestäwyys etenkin kowaan työhön owat melkein werrattomat Ame-

rikassa ja heidän suora luonteensa herättää kunnioitusta kaikissa muukalaisissa, joidenka pariin he owat yhtyneet. Suomalaiset walittawat Michiganissa, että heitä sorretaan, että heitä pakoitetaan wähemmällä palkalla raskaampaan työhön kuin muita ja wieläpä waaditaan useampia työtuntejakin. Tähän walitukseen heillä on syytäkin, mutta tästä emme woi liioin muita moittia kuin itseämme. Waikka Amerikassa owat työ ja toimi arwossa pidetyt, niin tämä on kuitenkin se maa, jossa joka mies koettaapi enemmän kuin missään muualla käyttää lähimmäisensä hikeä hywäksensä ja jossa niin muodoin jokainen kansalainen on pakoitettu walwomaan kaikilla keinoin etuansa ja suojelemaan oikeuksiansa. Jos esim. Irlantilainen, taikka joku muu muukalainen anastaa meiltä kielewyydellään helpomman ja edullisemmän työn, niin siitä emme woi moittia kuin omaa kielen taitamattomuuttamme. Ja jos joku yhtiö semmoisessa paikassa, jossa lukumäärämme on tuhansia miehiä, tekee meille wääryyttä, niin silloin emme woi syyttää muuta kuin erimielisyyttämme. Täsähän juuri selwästi ilmaantuukin mitä meidän maanmiehemme, niin kauan kuin he pysywät muukalaisena wäestönä, kipeimmin kaipaawat Amerikassa. Niin kauan kuin he owat taitamattomat maan kielestä ja muissa oloissa, heidän täytyy tytyä kowimpaan kohtaloon, ja niin kauan kuin äidinkieli on heidän ainoa yhdistys-siteensä wieraalla maalla, he pysywät alttiina omanwoiton-pyytjään ahneudelle.

Myöntää täytyy kuitenkin, että Suomalaisten maallinen toimeen-tulo Amerikassa ei ole huonompi kuin monen muun muukalaisen wäestön, mutta samaa emme woi sanoakaan heidän henkisestä elämästänsä. Suurin osa maanmiehistämme on täällä tuota walonkammioista ”hihhulien” lahkoa ja toinen osa, joilla ei ole senkään wertaa henkisiä pyrinnoitä. Uskonto on itse kunkin ihmisen oma asia ja meillä on syy iloita siitä, että wapaus on jo niin paljon juurtunut maailmassa, että semmoinen maa löytyy, jossa ihminen woi pi palwella luojaansa oman käsityksensä jälkeen ja jossa ”hihhulienkin” lahkolla on sama arwo ja sama wapaus kuin kaikilla muillakin. Emme woi myöskään kieltää, että tämä lahko puuttuisi peräti kaikkea hywää, mutta muistaessamme kuinka turmiollinen tämän lahkoon waikutus on siwehelliselle waurastumiselle ja etenkin nousewan nuorison suhteen, meidän täytyy se myöntää kansakuntamme kamoittawimmaksi wammaksi.

(Jatket.)

Oulun Wiikko-Sanomia

N:o 32 – 12.8.1876

Suomalaiset Amerikassa.

(Lisää 27 n:roon.)

Nuorisosta taitamattomastakin meillä on jotakin toivoa tulevaisuudesta, mutta mitä voimme tämmöisessä maassa, jossa waltio ei pakoi kirkkoon eikä kouluun, toivoakaan uskowaisista, jotka niin jyrkästi hylkäävät kaiken opetuksen ja järjellisen tutkinnon, joidenka uskonnolliset mielipiteet owat sokeimman taikauskon ja willityksen sikiöitä ja joidenka julkinen Jumalan palvelus on ainoastansa törkeimpiä temppuja, jaarituksia ja lähimmäisten parhaamista. Niin kauan kuin uskonto, olkoonpa nimensä waikka ”hihhulikin,” ei kanna wainomieltä opetusta ja järjellistä tutkintoa vastaan, se on ainoastansa suwaittawa, waan wieläpä arwossa pidettäväkin. Mutta juuri tässä kohdassapa onkin ”hihhulien” lahko horjahtanut niin suunnittomiin, jolleka tuskin wertaa löydämme paawikunnan pimeimpien aikojen historiassa. Suomen waltio kirkko ja sen puolustajat owat katselleet tätä wallatointa lastansa ihmeteltävän lewollisella muodolla, waikka se herättää niin suuresti surkuttelemistamme ja tarjoo walistuksen harrastajille niin warsin wakaista miettimisen ainetta. Mitä meidän tulee ajatella siitä äitistä, jonka helmoissa woiwi kaswaa tämänlaisia sikiöitä? Emme woi kuitenkaan uskoa, että tämmöinen lahko woiisi kauan kotimaassa yksinkertaisia wiehättää lakkaamatta lewenewän walistuksen keskellä, mutta aiwan erilaiselta näyttää sen tulewaisuus Amerikassa, jossa se on jo ottanut oikein pysywäisen jalonsian. Calumetissa on jo ollut Suomalaisilla jonkun aikaa kokolias kirkko ja wiime kesänä walmistui jo kirkko Hancockin pruukillakin. Cokatolaiset owat jo myöskin panneet kirkon rakennuksen alkuun, waan tietämätöntä on wielä milloin heidän kirkkonsa walmistunee. Nämät owat kaikki tuolle uudelle lahkolle pyhitettyjä temppeleitä, joihinka saarnamieheksi pyrkiwältä wälttämättömästi waaditaan luotettawa todistus siitä, että hän ei ole ikinä koulun owea raottanut. Lähetystoimen pitää jokainen uskonto pyhimpänä welwollisuutenansa, ja niinpä koetetaan tätäkin lahkoa innolla lewittää Amerikassa, samoin kuin kotimaassakin. (Cokatolaisten lähetysretkestä Renwille countiin olen jo edellä maininnut.) Suomalaista

koulua ei löydy wielä missään Amerikassa, eikä ole semmoista toiwomineenkaan niin kauan kuin ”hihhulien” lahko pitää nykyisen mielensä. Englannin kieliset rahwaan koulut owat Michiganissa wapaat nuorisolle, olkootpa mitä kansallisuutta hywänsä, mutta eihän yksikään ”uskowainen” suwaitse niihin lastensa jalkaa astua. Suomalaisia kirjoja ei ole kenelläkään, paitsi jollakin raamattu ja wirsikirja, ja aiwan harwat kotimaan sanomalehdetkin lentelewät waltamerien taakse. Tämmöisissä oloissa, kuten arwaamme, kaikilla niillä, joita ei wät uskowaisten seurat ja rähiinä wiehätä, ei ole mitään henkisiä harrastuksia, eikä muuta yhdistys-sidettä maanmiehiinsä kuin kotimaan tuttu kieli. Heillä on kotimaan kaipaus haikein, joka kuolettaa monessakin kaikki siweydelliset tunteet ja kaiken yrittäwäisyyden parantamaan tilaansa muukalaisten seassa wieraalla maalla. ”Hihhulit” owat nykyisin kutsuneet kaksi tunnettua saarnamiestänsä Suomesta, jota wastoin ”oman wanhurskauden” lahkolaiset (joidenka lukumäärä on paljoa pienempi) owat toiwessa saada ennen pitkää koulun käyneen papin kotimaasta.

(Jatket.)

Oulun Wiikko-Sanomia

N:o 33 – 19.8.1876

Suomalaiset Amerikassa.

(Lisää wiime lehteen.)

Parasta lienee jättää uskonnolliset asiat itsekunkin omaan huostaan Amerikassa, mutta rakkautemme sinne muuttaneita maanmiehiämme kohtaan waatii, että kouluja saataisiin toimeen heidän lapsillensa. Suomen lähetys-seura ja ihmisystävät woiiswat paljon tätä asiaa auttaa, mutta kaikkian tarpeellisimpana siihen olisi muutamia kansaansa rakastawia nuoria miehiä, joilla olisi tarpeeksi käsitystä asian tärkeystestä ja sama määrä itseensä luottamusta. Heidän pitäisi tuntea tarkoin kansalaistensa heikkoudet Amerikassa ja olla warustetut kohtaamaan kaikkia niitä wastuksia, joita jokainen muukalainen saapi kokea wieraassa maailman osassa. Cokatossa woimme jo warmuudella sanoa löytywän pysywäisen suomalaisen siirtokunnan, jossa se kieli, jonka ääriin lauletaan olewan Äänisjärwi, Pohjanlahti,

Auran rannat, Ruijan suu, ” säilyy warmaankin puhekielenä yhtä kauan kuin se on Wermlannin metsissä säilynyt. Mutta muuta emme voi kiellemme suhteen Amerikassa toiwoakaan. Suomalaiset woivat pitää kielensä ja kirjallisuutensa omanansa Ruijassa, mutta Atlantin meren takana he owat niin etäällä, ettei sitä woida täällä aatelakaan. Saksalaiset ja Skandinawialaiset naapurimme owat koettaneet säilyttää täällä omia kieliänsä opetuskieliksi kansalaisillensa, oiwaltaamatta, että Yhdyswalloissa on englannin kieli ylen mahtawa sysäämään kaikki muut kielet syrjälle ja että tämä yritys on ollut heidän maanmiehillensä pelkäksi turmioksi. Äitinkieli on kieltämättä kullekin rakkain, mutta älköön turhamainen kansalliskopeus meitä ikinä wiekö niin pitkälle, että tahtoisimme seurata heidän esimerkkiänsä. Mitä pikemmin maanmiehemme owat oppineet maan kielen ja tawat Amerikassa, sitä nopeammin he owat unhottaneet kotimaan kappauksensa ja tekeytyneet kelpo kansalaisiksi siinä maassa, johon sallimus on heidät ohjannut.

Ulosmuutosta on eri mieliä meidänkin maassamme. Useimmissa Europan maissa on jo ulosmuutto tullut niin wälttämättömäksi, että hallituskin sitä enemmän suosii kuin estää. Ulosmuutolla owat luonnolliset rajansa ja sääntönsä. Niin kauan kuin se wirtaelee kenenkään kehoittamatta ja kieltämättä, se on warmaankin luonnollisissa

rajoissansa ja on werrattawa ainemuutokseenihmisen ruumiissa – siis emämaalle ei ainoastansa wälttämätöin, waan wieläpä terweydeksikin. Se kansalainen, joka muuttaa wieraille maille, on tosin kadonnut ehkä iäksensä isänmaastansa, mutta melkein aina saawat kuitenkin jälkeen jääneet olla wakuutetut siitä, että se hukka oli isänmaalle enemmän eduksi kuin häwiöksi. Ihminen ei jätä suotta synnyinmaatansa. Se mies, joka ei woenää kotimaassansa wiihtyä, on warmaankin siellä mitätöin kaikkeen tosi kelpoon. Uusissa oloissa hän woipi wielä tulla joksikin, mutta kotimaassansa harwoin muuksi kuin kansaweljiensä rasi-tukseksi, joka päättää päiwänsä joko mieron tiellä, taikka wankihuoneessa. Kuinka ulosmuutto woipi mennä yli luonnollisten rajojensa ja muutua turmioksi isänmaalle, siihen meillä on kyllin esimerkkiä Ruotsista, jossa sallitaan tuhansittain meinareita liikkuwan maaseudulla, wiekoittelemassa yksinkertaista rahwasta walheelisilla kuwaelmilla ulosmuuttamaan, joten useasti perheelliset ja warakkaat miehet jättäwät kotinsa ja lähtewät wierailta mailta onnea ajelemaan. Meidän maastamme pakoittaa puutteen armoton käsi enemmän kuin muut syyt monen miehen jättämään kotinsa, mutta silloin meillä on syytä enemmän iloita siitä, että ne, joilleka ei ollut työtä eikä ruokaa kotona, löytäwät sitä wierailta mailta.

–der – nen.

Tekstin puhtaaksikirjoitus ja taitto:

Siirtolaisuusinstituutti

<http://www.migrationinstitute.fi>

Alkuperäistekstit haettavissa

Historiallisesta sanomalehtikirjastosta osoitteessa:

<http://digi.lib.helsinki.fi/sanomalehti>

Yksittäisen lehden numero löytyy helpoimmin
sivuston **selailu**-toiminnon kautta.

Kansalliskirjaston DIGITOIDUT AINEISTOT

Suomeksi | På svenska | In English

Etusivu

Sanomalehdet

Pienpainatteet

Aikakauslehdet

Muut tietokannat ja verkkoaineistot

Pikahaku

Hae

HISTORIALLINEN SANOMALEHTIKIRJASTO

Pääsivu

Selailu

Haku

Tarkennettu haku

Artikkelihakemisto

Palaute

Tervetuloa tutustumaan Suomen historiaan ja menneeseen
aikaan vanhojen sanomalehtien kautta!

för Helsingfors och L